

§2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Informatie over het weerstandsvermogen is van belang om te weten of en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Deze tegenvallers kunnen incidenteel en structureel van aard zijn, maar hebben altijd invloed op de financiële positie van de gemeente.

De omvang van het weerstandsvermogen is afhankelijk van de financiële risico's die de gemeente loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden.

De mate van flexibiliteit van de gemeentebegroting speelt een belangrijke rol bij de bepaling van het weerstandvermogen: hoe snel kunnen tegenvallers worden opgevangen door ombuigingen van bestaand beleid al dan niet in combinatie met belastingverhogingen. Ook de omvang van de vrij aanwendbare reserves is daarbij van belang. Vanuit het provinciaal toezicht zijn geen directe normen voor het weerstandsvermogen aangegeven; wel wordt bewaakt dat de algemene reserve een bepaalde minimum omvang heeft.

Weerstandscapaciteit

Met de beschikbare weerstandscapaciteit bedoelen we de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken.

Onder benodigde weerstandscapaciteit verstaan we alle risico's waarvoor nog geen maatregelen zijn getroffen, die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Tot het treffen van dergelijke maatregelen behoren onder andere het instellen van voorzieningen, het afdekken van risicogebieden met verzekeringen dan wel andere risico beperkende acties.

Risico's en reserves zijn continu aan verandering onderhevig, het weerstandsvermogen is dan ook een momentopname.

Berekening Risicobedrag (kanseffect)

De benodigde weerstandscapaciteit is bepaald conform de Nota risicomanagement 2019, die op 19 september 2019 door de raad is vastgesteld. Hierbij is gebruik gemaakt van kansklassen. Op grond van de kansen van optreden zijn de risico's bepaald tussen de 20% en 60%. Risico's waarbij de kans van optreden groter is dan 60% zijn uit voorzichtigheid volledig voorzien. Bij de waardering van grondexploitaties worden de risico's waarbij de

kans van optreden groter is dan 60% uit voorzichtigheid volledig meegenomen in de waardering van de grondexploitaties en in de risicoanalyse niet verder meegenomen.

Berekening weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om niet begrote kosten op te vangen. De weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende componenten:

- Algemene reserve
- Onvoorzien
- Stille reserves uit voor verkoop beschikbaar zijnde activa

Algemene reserve

Ontwikkeling Algemene reserve

Algemene reserve	(x € 1.000)
Algemene reserve 31-12-2018	7.486
Bij: Rekeningresultaat 2018 na bestemming	136
Algemene reserve 1-1-2019	7.622
Af: Gastheerschap Belasting (Voorjaarsnota 2019)	357
Af: Restantbudget Organisatieontwikkeling (Voorjaarsnota 2019)	212
Af: Dekking Gebiedsakkoord (cf. begroting 2019)	1.450
Af: Dekking organisatie-ontwikkeling (cf. begroting 2019)	653
Af: Dekking 3 ^e IKC (cf. begroting 2019)	900
Algemene reserve 1-1-2020	4.050
Af: Restantbudget 'Op weg naar 'één gemeente'	28
Af: Afschrijving boekwaarde IKC Loosdrecht	99
Algemene reserve per 31-12-2020	3.923

Stille reserves

Stille reserves zijn meerwaarden van activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd, maar direct verkoopbaar zijn als dat gewenst is. Hiermee wordt geen rekening gehouden.

Onvoorzien

De post onvoorzien is een incidenteel budget dat dient als dekking van optredende risico's. In de begroting is hiervoor in de verschillende jaarschijven een budget van € 67.000 opgenomen.

Conform de nota risicomanagement kunnen stille reserves uit voor verkoop beschikbaar zijnde activa wel worden meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Op dit moment zijn er geen activa die voor verkoop beschikbaar zijn of komen.

Weerstandscapaciteit	(x € 1.000)
Algemene reserve 31-12-2020	3.923
Stille reserves	0
Bij: Post onvoorziene uitgaven	67
Totale weerstandscapaciteit 31-12-2020	3.990

Risico's

Het Besluit Begroting en Verantwoording(BBV) schrijft voor dat de paragraaf Weerstandsvermogen o.a. een inventarisatie van de risico's dient te bevatten en het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's. Hieronder volgt de inventarisatie van de belangrijkste risico's waarvoor in 2019 geen of geen volledige beheersmaatregelen getroffen waren.

A. Riolering

Het rioolstelsel is de laatste jaren veel beter in kaart gebracht, hierdoor weten we beter hoe het functioneert en kunnen we risico's verkleinen. Grote calamiteiten hebben zich de laatste jaren niet voorgedaan.

De meest waarschijnlijke calamiteiten zijn het gedeeltelijk instorten van het stelsel, een onvoorziene langdurige buiten gebruikstelling en milieuschade. Er is gestart met onder

meer rioolgemalen renoveren, planmatig het stelsel reinigen en inspecteren en foutieve lozingen op het oppervlaktewater reduceren.

Voor normale onderhoudskosten en kapitaallasten van investeringen is een onderhoudsvoorziening beschikbaar. In de voorziening is geen rekening gehouden met calamiteiten.

- Omvang: € 250.000
- Kans: klein
- Incidenteel

B. Grondexploitaties

Aan de grondexploitaties zitten hoge risico's. Voor de gronden die al in exploitatie zijn genomen zijn voorzieningen gevormd ter hoogte van het geprognosticeerd tekort. Daarnaast is per complex een risicoanalyse gemaakt. Gestreefd wordt naar het elimineren of verminderen van een risico. In voorkomend geval moet een risico geaccepteerd worden. Indien het resultaat hierdoor dusdanig verslechtert dat een verhoging van een voorziening noodzakelijk is, zal deze bij de eerstvolgende herziening (of tussentijds) worden bijgesteld. Meerdere risico's die bij de grondexploitaties worden onderkend hebben een relatie met een tijdige doorlooptijd. De uitvoering kan vertraging oplopen als gevolg van het stopzetten of aanpassen van deelplannen maar ook door vertraging van de vergunningverlening. Bij stopzetten van projecten loopt de gemeente tevens het risico op schadeclaims. De kans van optreden van de diverse risico's zijn vertaald naar percentages variërend tussen de 20% en 60% voor het bepalen van de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. Risico's waarbij de kans van optreden groter is dan 60% zijn uit voorzichtigheid volledig meegenomen in de waardering van de grondexploitaties en hier niet meegenomen.

- Omvang: € 2.085.000
- Kans: gemiddeld (variërend van zeer klein tot zeer groot)
- Incidenteel

C. Gegarandeerde geldleningen

De gemeente stond begin 2019 direct garant voor een bedrag van afgerond € 1.077.000 aan openstaande geldleningen. De overige garantstellingen betreffen een achtervangovereenkomst voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw en het Waarborgsom Eigen Woningen (hypotheek garantie). Dat betekent dat de gemeente pas aangesproken wordt als deze fondsen niet voldoende middelen meer hebben.

Van de garantstelling waar de gemeente direct garant voor staat heeft € 893.862 (ultimo 2018) betrekking op een garantstelling aan een woningbouwcorporatie. In de

risicoberekening laten we deze buiten beschouwing. De overige garantstellingen betreffen een tweetal organisaties. We gaan hieruit van een risico van 10%. Per 31 december 2018 stond de gemeente nog direct garant voor € 183.000 aan leningen.

- Omvang: € 183.000
- Kans: zeer klein
- Incidenteel

D. Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw)

Door de herstructurering van de Wsw is het onzeker wat er met de Tomingroep gaat gebeuren. De Wsw is ondergebracht in de Participatiewet, die per 1 januari 2015 is ingegaan. Eind 2017 heeft het bestuur de opdracht aan Tomin geformuleerd.

In de nota 'Tomingroep maakt er werk van 2018 – 2022' beschrijft de directie van Tomingroep wat ervoor nodig is om deze opdracht te vervullen. De verwachting is dat het risico daarmee de komende jaren kan worden afgebouwd.

- Omvang: € 200.000
- Kans: gemiddeld
- Incidenteel

E. Bruggen

Jaarlijks inspecteren wij onze bruggen en voeren reparaties uit. Bij onvoldoende onderhoud en/of een te zware aslast kan een brug instorten. In dat geval moeten omleidingen worden ingesteld, wellicht een noodbrug geplaatst en een nieuwe brug gebouwd. In 2018 en 2019 hebben zich geen calamiteiten met bruggen voorgedaan.

- Omvang: € 200.000
- Kans: klein
- Incidenteel

F. Beschoeiingen

De gemeente heeft een grote hoeveelheid beschoeiingen in onderhoud. De staat van een aantal delen is nog slecht. De achterstanden in het onderhoud worden door de uitvoering van het 'Beheerplan overige waterwerken' fasegewijs ingelopen gedurende de jaren 2015-2026. Het risico is dat door het wegslaan van beschoeiing de aanliggende wegconstructie ernstig verzakt.

- Omvang: € 100.000
- Kans: klein
- Incidenteel

G. Feitelijke bestuursdwang

Bij het opleggen van bestuursdwang bestaat er een risico dat de verhaalbare kosten niet ontvangen worden. Dit risico wordt becijferd op € 50.000.

- Omvang: € 50.000
- Kans: klein
- Incidenteel

H. Informatiebeveiliging

In 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Om datalekken te voorkomen zijn er technische en organisatorische maatregelen getroffen. Echter, er blijft altijd een risico op een datalek. Wanneer er sprake is van een ernstig datalek, zal de Autoriteit Persoonsgegevens het lek beoordelen en neemt daarin mee welke acties de organisatie ondernomen heeft om persoonlijke gegevens te beschermen. De boete zal lager zijn of zelfs niet gegeven worden, als organisaties kunnen aantonen dat er voldoende maatregelen getroffen zijn om de risico's zo klein mogelijk te houden. Eventuele vervolgschade als gevolg van een datalek is gedekt op de aansprakelijkheidsverzekering. Een eventuele boete is niet verzekerd. Aan de gemeente zijn nog geen boetes opgelegd.

- Omvang: € 25.000
- Kans: klein
- Incidenteel

I. Asbest en bodemverontreiniging

Bij reconstructie projecten is de kans aanwezig op asbest en bodemverontreiniging wat niet op voorhand bekend is ondanks de bodemonderzoeken die vooraf worden verricht. In 2018 heeft dit risico zich niet voorgedaan.

- Omvang: € 250.000
- Kans: groot
- Incidenteel

J. Provinciale bodemtaken

Het Rijk, het IPO en de VNG hebben afspraken gemaakt over het traject waarbij de bodemtaken die thans bij de provincies berusten, grotendeels worden overgedragen aan de gemeenten. Onder de bevoegdheid van de provincie zijn voor de gemeente Wijdmeren, voor zover deze bekend zijn, alle ernstige en urgente situaties beschikt. Gedurende een tweejarig proces, dat reeds gestart is in 2018, zal sprake zijn van een 'warme overdracht', opdat de gemeenten de gelegenheid hebben om de nieuwe taken goed kunnen inbedden in hun organisaties.

In beginsel gaan alle bevoegdheden en verantwoordelijkheden over naar de gemeenten. De provincies blijven bevoegd inzake de ernstige, urgente gevallen en het grondwater. Het voordeel is dat de gemeenten als bevoegd gezag kunnen sturen op het grondgebruik en dit in hun Omgevingsvisies kunnen verankeren. Ingevolge de afspraken met de VNG zullen de gemeenten via het Gemeentefonds vooralsnog worden gecompenseerd voor de kosten van deze nieuwe taken. Omdat hierover nog onvoldoende duidelijk is, bestaat toch het risico dat er kosten die bij de gemeenten belanden onvoldoende gedekt zijn. Over de orde van grootte kan in dit stadium nog geen inschatting worden gemaakt, en het genoemde bedrag is dan ook niet meer dan een schatting.

- Omvang: € 50.000
- Kans: middel
- Incidenteel

K. Implementatie Omgevingswet

In 2021 treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking. Deze wet brengt veel verandering met zich mee. Met behulp van een rekenmodel van de VNG en Deloitte is een inschatting gemaakt van incidentele en structurele kosten. Op grond van de uitkomst van € 2,4 miljoen is een bestemmingsreserve van € 600.000 gevormd. In de kadernota 2020 is door de raad besloten om in 2020, indien nodig, een aanvullend bedrag van € 94.750 bij de voorjaarsnota te ramen. Feitelijk is 25% van de VNG en Deloitte raming gedekt. Deze bestemmingsreserve is gericht op dekking van de kosten van het uitvoeringsplan 2020-2021. Momenteel is nog onvoldoende duidelijk of gemeenten worden gecompenseerd via het Gemeentefonds. Het risico bestaat dat het gereserveerde bedrag ontoereikend is. De structurele lasten vanaf 2021 kunnen nog onvoldoende worden begroot. Dit hangt mede af van de verdere uitwerking van de invoering van de Omgevingswet.

- Omvang: € 250.000
- Kans: gemiddeld
- Incidenteel

L. Programma Aanpak Stikstof (PAS)

De uitspraken van de Raad van State en het Europese Hof van Justitie dat er geen gebruik meer mag worden gemaakt van het PAS leiden ertoe dat er geen basis meer bestaat om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een stikstoftoename in Natura-2000 gebieden (de gemeente ligt voor ca. 80% in Natura-2000 gebied). Dit heeft directe gevolgen voor bestemmingsplannen en concrete ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw, tenzij aangetoond kan worden dat de ruimtelijke ontwikkeling geen toename van stikstofdepositie op overbelaste stikstofgevoelige natuurwaarden in een

Natura 2000-gebied veroorzaakt. Dit kan door middel van het opstellen van een 'voortoets', d.w.z. dat per plan of project een individuele ecologisch beoordeling gemaakt wordt waaruit blijkt dat er geen sprake is van significante negatieve gevolgen voor Natura-2000 gebieden. Het ministerie van LNV werkt aan een nieuw rekensysteem om aan te tonen of er wel of geen sprake is van een toename van stikstofdepositie. Indien zekerheid ontbreekt dat natuurlijke kenmerken onaangetast blijven biedt de wet nog een mogelijkheid om alsnog een plan doorgang te laten vinden indien er wordt voldaan aan een drietal voorwaarden. Dit alles geeft onzekerheid voor ruimtelijke ontwikkelingen waarvan de grootte in dit stadium nog niet kan worden bepaald. Het opgenomen bedrag is slechts een aanname omdat een onderbouwing op dit moment niet mogelijk is, gezien de ontwikkelingen rondom de PAS.

- Omvang: € 60.000
- Kans: Groot
- Incidenteel

M. Overige risico's

Uit de inventarisatie van de risico's kwamen 28 risico's naar voren. Hierboven zijn de 12 belangrijkste risico's beschreven. De overige 16 risico's bedragen € 476.000. Tevens zijn voor de overige risico's ook diverse beheersmaatregelen getroffen waardoor het uiteindelijke risico sterk verminderd is. De bedragen worden te klein geacht om de risico's afzonderlijk te beschrijven.

- Omvang: Totaal € 476.000
- Kans: zeer klein tot middel
- Incidenteel
-

In de nota Risicomanagement 2019 zijn de kansen en financiële gevolgen ingedeeld in klassen. Deze staan in onderstaand overzicht vermeld.

Kans klassen

Klasse	Frequentie dat risico zich voordoet	Kans (waarschijnlijkheid)	Te hanteren percentage in risicoprofiel
1	< of 1x per 10 jaar	Zeer klein	20%
2	1x per 5-10 jaar	Klein	30%
3	1x per 2-5 jaar	Gemiddeld	40%
4	1x per 1-2jaar	Groot	50%
5	1x per jaar of >	Zeer groot	60%

Financiële gevolgen

klasse	Financieel gevolg
1	< € 50.000
2	> € 50.000 en < € 100.000
3	> € 100.000 en < € 250.000
4	> € 250.000 en € 500.000
5	> € 500.000

In het samenvattende overzicht van de risico's hebben alle risico's met behulp van de kans en gevolg klassen een risicoscore gekregen. Deze risicoscores zijn weergegeven in de risicokaart:

Samenvatting risico's

	Omschrijving risico	Omvang maximum in €	Kans optreden risico (1)	Financiële gevolgen (2)	Risico-score	Struct./ Incidenteel
A	Riolering	250.000	2	4	8	I
B	Grondexploitaties	2.085.000	3	5	15	I
C	Gegarandeerde geldleningen	183.000	1	3	3	I
D	Wsw (Tomingroep)	200.000	3	3	9	I
E	Bruggen	200.000	2	3	6	I
F	Beschoeiing	100.000	2	3	6	I
G	Feitelijke bestuursdwang	50.000	2	2	4	I
H	Informatiebeveiliging	25.000	2	1	4	I
I	Asbest en bodemverontreiniging	250.000	4	4	16	I
J	Provinciale bodemtaken	50.000	3	2	6	I/S
K	Implementatie Omgevingswet	250.000	3	4	12	I/S
L	Programma Aanpak Stikstof (PAS)	60.000	4	2	16	I/S
M	Overige risico's	476.000	2	1	2	I
Totaal belangrijkste risico's		4.179.000				

De risicoscores uit de voorgaande tabel zijn in onderstaande matrix verwerkt. De letters corresponderen met bovenstaande tabel. De scores in het rode en oranje gedeelte zijn risico's die aandacht behoeven.

Risicokaart

Gevolg: 5			B		
Gevolg: 4		A	K	I	
Gevolg: 3	C	E, F	D		
Gevolg: 2		G	J	L	
Gevolg: 1		H, M			
	Kans: 1	Kans:2	Kans: 3	Kans: 4	Kans: 5

Weerstandscapaciteit:

In september 2019 is de nota Risicomanagement 2019 vastgesteld. In deze nota is de kans van optreden van de diverse risico's door vertaald naar percentages variërend tussen de 20% en 60% voor het bepalen van de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen. In de gevallen van risico's waarbij de kans van optreden groter is dan 60% wordt uit voorzichtigheid de daarmee samenhangende kosten volledig voorzien. Bij de waardering van de grondexploitaties worden de risico's waarbij de kans van optreden groter is dan 60% uit voorzichtigheid volledig meegenomen in de waardering van de grondexploitaties en in de risicoanalyse niet verder meegenomen. Voor de berekening van de hoogte van het risicobedrag per geïnventariseerd risico wordt het percentage toegepast op het risicobedrag wat resteert na genomen beheersmaatregelen om de kans van optreden van het betreffende risico te mitigeren.

Op basis van voorgaande uitgangspunten is onderstaande opstelling gemaakt:

(bedragen x €1.000)

Totale geïdentificeerde risico's	€ 7.483
Beheersmaatregelen in de vorm van voorzieningen	-/- € 3.304
Minus correctie i.v.m. kansberekening	€ 2.626
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 1.553
Beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve)	€ 3.990
Benodigde weerstandscapaciteit	-/- € 1.553
Vrij beschikbare algemene reserve	€ 2.437

Ratio weerstandsvermogen:

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's, en wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal. Bij een zekerheidspercentage van 20% tot 60% is het weerstandsvermogen:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscap.}} = \frac{3.990}{1.553} = 2,54$$

Het is van belang te weten of er sprake is van toereikend weerstandsvermogen. Om het weerstandsvermogen te beoordelen wordt gebruik gemaakt van de onderstaande normering van het NAR:

Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Er is geen norm bekend waaraan het weerstandsvermogen moet voldoen. Bij een ratio van 1,0 is de beschikbare weerstandscapaciteit gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit. Daarom moet minimaal voldaan worden aan een ratio van 1,0.

Geconcludeerd kan worden dat het herrekende weerstandsvermogen van Wijdemereren "goed" is om de onderkende risico's op te vangen. Jaarlijks zal het weerstandsvermogen getoetst worden om te zien of de gewenste ratio nog steeds wordt bereikt.

Financiële positie

Kengetallen

Sinds 2016 schrijft het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. Bij deze kengetallen worden een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de gemeente.

De vijf kengetallen zijn:

- 1a. Netto schuldquote
- 1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
2. Solvabiliteitsratio
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

Overzicht kengetallen

#	Omschrijving	Begroting 2019 na vj-nota	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1a.	Netto schuldquote	67%	85%	71%	73%	68%
1b.	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	70%	88%	74%	75%	70%
2.	Solvabiliteitsratio	28%	24%	26%	29%	29%
3.	Grondexploitatie	8%	7%	0%	0%	0%
4.	Structurele exploitatieruimte	-1%	0%	0%	0%	0%
5.	Belastingcapaciteit	139%	140%	140%	140%	140%

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%. Voor een gemeente geldt dat het licht op oranje springt boven de 100% en op rood springt als deze quote hoger is dan 130%. Voor Wijdemereren geldt onderstaande netto schuldquote per 31-12 van het jaar:

(Bedragen x € 1.000)	Begroting 2019 na vj-nota	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A Vaste schulden(cf.art. 46 BBV)	29.294	37.508	36.687	34.799	32.875
B Netto vlottende schuld(cf. art. 48 BBV)	5.753	6.027	2.430	2.209	2.406
C Overlopende passiva(cf art. 49 BBV)	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
D Financiële activa(cf art. 36 lid d, e en f)	1.452	1.384	1.314	1.242	1.170
E Uitzettingen < 1 jaar(cf art. 39 BBV)	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
F Liquide middelen(cf art. 40 BBV)	100	100	100	100	100
G Overlopende activa(cf art. 40a BBV)	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800
H Totale baten(cf.17 lid c BBV, dus excl. mutatie reserves)	48.753	48.604	51.733	48.053	48.755
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G) / H x 100%	67%	85%	71%	73%	68%

1b. Wanneer de netto schuldquote wordt gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is sprake van onderstaande quote:

(Bedragen x € 1.000)	Begroting 2019 na vj-nota	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A Vaste schulden(cf.art. 46 BBV)	29.294	37.508	36.687	34.799	32.875
B Netto vlottende schuld(cf. art. 48 BBV)	5.753	6.027	2.430	2.209	2.406
C Overlopende passiva(cf art. 49 BBV)	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
D Financiële activa(cf art. 36 lid d, e en f)	85	85	85	85	85
E Uitzettingen < 1 jaar(cf art. 39 BBV)	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
F Liquide middelen(cf art. 40 BBV)	100	100	100	100	100
G Overlopende activa(cf art. 40a BBV)	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800
H Totale baten(cf.17 lid c BBV, dus excl. mutatie reserves)	48.753	48.604	51.733	48.053	48.755
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G) / H x 100%	70%	88%	74%	75%	70%

De netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen bevindt zich in de periode 2020-2023 tussen de 67% en 88%. Zoals ook in de begroting 2019 al wordt aangegeven betekent door iedere € 1.000.000 die geleend wordt, de schuldquote met 2% toeneemt. Voor de uitvoering van investeringen 2019 uit het Investeringsplan (IP) 2019-2022 zal € 11 mln. worden geleend. Dit verklaart de toename van de netto schuldquote van de begroting 2019 naar de begroting 2020.

Uitvoering van het IP 2020-2023 en de gevolgen voor de netto schuldquote.

Het percentage van de netto-schuldquote is berekend zonder de financiële middelen, die nodig zullen zijn voor de uitvoering van het IP 2020-2023. Met de volledige uitvoering van het IP 2020-2023 is op termijn een totaalbedrag van ruim € 46.520.000 gemoeid. Van de investeringen genoemd in het IP heeft ruim € 40.000.000 betrekking op grote infrastructurele werken, deze volgen met name uit het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022.

Hier staat tegenover dat de extra kapitaallasten, die volgen uit de investeringen in het riool worden doorberekend in de rioolheffing en/of ten laste wordt gebracht van de rioolvoorziening. Verhoging van de tarieven leidt tot hogere baten en een lagere schuldquote. De kapitaallasten die volgen uit de werkzaamheden aan de wegen komen ten laste van de "Reserve Rationeel wegbeheer". In deze reserve wordt in de periode 2020 tot en met 2022 jaarlijks een bedrag van € 622.500 gestort, dit is een tijdelijke verlaging van € 15.000 ten opzichte van het oorspronkelijk vastgestelde bedrag (Kadernota 2020).

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (algemene reserve en bestemmingsreserves) daarbij opgeteld het resultaat uit het overzicht van en lasten en baten (saldo per 31-12):

(Bedragen x € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A Eigen vermogen (cf art. 42 BBV)	20.704	19.771	18.983	18.884	17.860
B Balanstotaal	73.910	81.365	73.769	64.614	61.696
Solvabiliteit(A/B) X 100%	28%	24%	26%	29%	29%

De solvabiliteitsratio bedroeg landelijk gemiddeld 33,1%. (Bron VNG: Waar staat je gemeente augustus 2019). De solvabiliteitsratio van de gemeente Wijdemeren ligt daar enkele punten onder.

3. Grondexploitatie

Bij de herziening van de grondexploitaties in 2019 is gebleken dat grondexploitaties een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. Voor de berekening worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgronden in exploitatie (Ter Sype, Porseleinhaven en Nedervecht) bij elkaar opgeteld, daarop worden de reeds getroffen voorzieningen voor deze grondexploitaties in mindering gebracht. Dat bedrag wordt gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting en uitgedrukt in een percentage:

Bedragen x € 1.000	Begroting 2019 na vj-nota	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
A NIEGG (cf art.38 lid a punt 1 BBV)	0	0	0	0	0
B Bouwgronden in exploitatie (cf.art.38 lid b BBV)	3.606	3.434	-179	0	0
C Totale baten (cf art. 17 lid c BBV, dus excl. mutaties reserves)	48.753	48.604	51.733	48.053	48.755
Grondexploitatie (A+B) / C x 100%	7%	7%	0%	0%	0%

Een percentage van meer dan 10% wordt gezien als kwetsbaar. Wijdemeren zit daaronder. Door het gereedkomen van de grondexploitaties Nedervecht en Porseleinhaven neemt de omvang van de grondposities en daarmee de risico's nog meer af.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en de structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

(Bedragen x € 1.000)	Begroot 2019 na vj-nota	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023
A Totale structurele lasten	45.520	46.884	47.349	47.859	49.579
B Totale structurele baten	44.545	46.714	47.389	47.811	48.755
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	1.237	1.274	1.300	1.362	1.362
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1.530	1.600	1.526	1.410	2.386
E Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV, dus excl. Mutaties reserves)	48.753	48.604	51.733	48.053	48.755
Structurele exploitatieruimte (B-A) + (D-C)/E x 100%	-1%	0%	0%	0%	0%

De cijfers en de kengetallen geven aan dat er een nagenoeg structureel evenwicht is tussen de lasten en de baten.

Indien het kengetal voor de structurele exploitatieruimte een relatief hoog getal is, kan dat duiden op te weinig ambities en/of te hoge belastingopbrengsten.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten wordt verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t= 2020 te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 =2019 en uit te drukken in een percentage:

(Bedragen in €)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde van € 384.300	-	469	478
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde van € 350.000	449	-	-
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde	286	270	270
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	268	271	285
D Eventuele heffingskorting	0	0	0
E Totale woonlasten voor gezin bij gem. WOZ waarde (A+B+C)	1.003	1.010	1.033
F Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in 2019	723	721	740
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	139%	140%	140%

De belastingdruk in de gemeente Wijdmeren is hoog. Om die reden is ervoor gekozen om de onroerende zaakbelasting gemiddeld te laten stijgen met de inflatiecorrectie van 2,0%. Deze gemiddelde toename kan per belastingplichtige verschillen.

- Bij de berekening van de landelijke woonlasten is voor de gemiddelde waarde van een woning € 266.000 gehanteerd. (Bron VNG: Waar staat je gemeente ?/ COELO: Lokale Atlas 2019).